

Rzym a Półwysep Iberyjski.

Różnorodność relacji od starożytności po współczesność IV

20–21.04.2023

ROMA Y LA PENÍNSULA IBÉRICA.

**Variedad de relaciones desde la Antigüedad hasta la
contemporaneidad IV**

ABSTRAKTY I BIOGRAMY / RESÚMENES Y BIOGRAFÍAS

Marina Bastero Acha (Universidad del País Vasco)

**LA RECEPCIÓN DE LA INSCRIPCIÓN CIL II, 5490 EN EL EJIDO: PORCIA
MAURA Y EL PARADIGMA DE LA MUJER ROMANA**

En este trabajo pretendemos llevar a cabo el análisis del impacto de la figura de Porcia Maura, presente en la inscripción CIL II, 5490, en la memoria colectiva de la localidad de El Ejido (Almería). La inscripción aquí analizada revela una dedicación funeraria a Porcia Maura por parte de sus descendientes, L. Ped(anus) Clarus y su esposo, L. Pedanius Venustus. Sobre el pedestal estaría la estatua colocada en honor de la difunta, cuya ubicación fue decretada por el ordo del municipio. Para conmemorar esta erección o, posiblemente, para asegurar la presencia de un mayor número de personas, sus familiares financiaron la celebración de unos juegos circenses. A partir del estudio epigráfico y centrandó nuestro análisis en los llamados "reception studies", hemos tratado de averiguar la repercusión que la figura de esta mujer romana tiene en la actualidad. Hemos comprobado cómo el municipio de El Ejido, antigua Murgi, ha utilizado su nombre en calles, plazas y edificios, cómo las asociaciones culturales se han hecho eco de su relevancia y cómo, en días tan señalados como el 8 de marzo, su imagen se ha convertido en revolucionaria. De este modo, pretendemos acercarnos a la recepción de un personaje femenino de la Antigüedad en el entramado urbano, político y social de la ciudad mediante un análisis comparativo e interdisciplinar.

Marina Bastero Acha es graduada en Historia por la Universidad del País Vasco, ha realizado el Máster en Estudios Interdisciplinares de Género en la Universidad de Salamanca y el Máster en Mundo Clásico en la Universidad del País Vasco. Recientemente ha obtenido el título de Doctora en Historia Antigua por la Universidad del País Vasco mediante la realización de una Tesis Doctoral titulada "Divinidades y cultores en el occidente del imperio romano: el evergetismo religioso en Hispania (ss. I –III d.C.)". Ha realizado varias estancias de investigación en el extranjero: en la Université Toulouse – Jean Jaurès, en la Università degli Studi di Verona y en la Universidad de Lodz. Entre sus líneas de investigación se encuentran la epigrafía hispanorromana de carácter religioso, los estudios de género en la Antigüedad y el estudio del desarrollo de las Humanidades Digitales en el campo de la epigrafía. En la

actualidad se encuentra desarrollando un proyecto de investigación en la Universidad de Lodz financiado por el programa PROM.

Tomasz Babnis (Uniwersytet Jagielloński)

HISZPAŃSKIE KORZENIE RODU TEODOZJUSZA WIELKIEGO W POEZJI KLAUDIANA

Z grona wielu ważnych dla świata rzymskiego postaci pochodzących z Półwyspu Iberyjskiego stosunkowo rzadko wymienia się cesarza Teodozjusza Wielkiego (pan. 379-395). Ponieważ jego panowanie związane było w głównej mierze ze wschodnią częścią Cesarstwa, często zapomina się, że jego ród wywodził się właśnie z Hiszpanii. To iberyjskie pochodzenie zostało jednak kilkakrotnie wspomniane w twórczości Klaudiusza Klaudiana, wywodzącego się z Egiptu poety aktywnego w latach 395-404 na dworze Teodozjusza i Honoriusza. Chociaż Klaudian poczynił nieco wzmianek o Hiszpanii w rozmaitych innych kontekstach (np. w katalogach geograficznych, odniesieniach historycznych czy paradoksograficznych), za szczególnie godne uwagi należy uznać te passusy, które poświęcone są właśnie hiszpańskiemu pochodzeniu rodu Teodozjusza. Zawarte są one przede wszystkim w utworach panegirycznych, a poeta często wykorzystuje je do powiązania sławionego przez siebie władcy z również pochodzącym z Hiszpanii Trajanem. Czyniąc to, wchodzi Klaudian w dialog z panegirystą tego władcy, Pliniuszem Młodszym. W moim wystąpieniu chciałbym poddać analizie funkcję odniesień do Hiszpanii w tych utworach, przyrzeć się zasobowi wiedzy poety o dawniejszych pokoleniach dynastii, a także wskazać na podjęcie wątków znanych z dzieła Pliniusza (z uwzględnieniem odmienności formy panegiryku poetyckiego). Referat związany jest z przygotowanym przeze mnie wraz z dr. Bartoszem Kołoczkiem komentowanym przekładem dzieł wszystkich Klaudiana na język polski.

Tomasz Babnis: od 1 X 2021 r. asystent w IFK UJ.

Wykształcenie: 2011-2014: Uniwersytet Jagielloński, studia I stopnia: MISH (historia i filologia klasyczna). Praca licencjacka: „Teby w latach 404-379/8 p.n.e. Zarys dziejów” (promotor: Sławomir Sprawski). 2014-2016: Uniwersytet Jagielloński, studia II stopnia historia. Praca magisterska: „Przeszłość w mowach politycznych mówców attyckich w okresie 338-322 p.n.e.” (promotor: Sławomir Sprawski). 2014-2016: Uniwersytet Jagielloński, studia II stopnia. Praca magisterska: „Obraz barbarzyńców i ich kraju w *Tristia* Owidiusza” (promotor: Antoni Bobrowski). 2016-2020: Uniwersytet Jagielloński, studia III stopnia. Praca doktorska: „Obraz świata irańskiego w poezji rzymskiej (III w. p.n.e. – VI w. n.e.)” (promotor: Antoni Bobrowski). Sekretarz redakcji czasopisma „Classica Cracoviensia” (<https://journals.akademicka.pl/cc/index>). Zainteresowania badawcze: relacje między światem grecko-rzymskim a Iranem, Iran starożytny, twórczość Klaudiana, łacińskie źródła do dziejów Orientu.

Alberto Bretones Cano (Universidad de Almería)

DINERO, KILÓMETROS Y PODER: LAS GRANDES RUTAS Y PRODUCTOS COMERCIALES DURANTE EL PRINCIPADO

Tras la conquista de Egipto y el nacimiento del Principado con Augusto, el Imperio romano pudo acceder de manera directa a toda una serie de productos de los alejados parajes orientales. Dichos productos serían transportados tanto por mar como por tierra para su distribución a lo largo y ancho del Imperio, mostrando esto la importancia no solo de sus rutas comerciales, sino de sus líneas terrestres de comunicación, además de los distintos tipos de vehículos y flotas de escolta. Todos estos nuevos productos llegarían a Roma y desde ahí comenzaría su distribución por las provincias imperiales, incluidas las de Hispania. La mayoría de los productos eran considerados de lujo, sobre todo las especias que llegaban a alcanzar precios desorbitados y que conocemos gracias a distintas tablas con su valor impuestas por diversos emperadores a lo largo de su historia. Entre estas especies se pueden destacar el cardamomo, el azafrán, el incienso, la mirra o la casia. Todos estos elementos debían ser vendidos en sitios específicos y controlados por las autoridades, por lo que se les asignaron distintos tipos de establecimientos en los mercados, algunos incluso con guardia. Estos edificios eran los conocidos como Taberna u Horrea Piperataria. Por último, en este trabajo también se resaltaré cómo desde un primer momento se buscó tener un control sobre estos nuevos productos y rutas por parte de la casa imperial y de los senadores.

Alberto Bretones Cano: actualmente me encuentro realizando mi tesis doctoral en la UAL, mi especialidad es historia antigua, centrándome en Roma en el siglo I-II d.C.

Laura Daniela Buitrago Santana (Universidad Carlos III de Madrid)

POMPEYA Y HERCULANO EN EL NUEVO MUNDO: LA RECEPCIÓN DE LOS YACIMIENTOS CAMPANOS EN LATINOAMÉRICA EN LOS SIGLOS XIX-XX

El descubrimiento de Herculano y Pompeya, en 1738 y 1748 respectivamente, causó un enorme impacto entre la sociedad europea. Cientos de viajeros alemanes, franceses, ingleses y españoles visitaron asiduamente desde finales del siglo XVIII hasta mediados del siglo XIX los yacimientos para ver de primera mano las ruinas que daban acceso al pasado romano al que muchos habían llegado a través de los libros. Diversas personalidades latinoamericanas tampoco estuvieron exentas de visitar aquellos lugares. Sabemos de las visitas del comandante venezolano Francisco de Miranda, el político argentino Domingo Faustino Sarmiento y la escritora cubana Aurelia Castillo de González gracias a los diarios y cartas que han analizado investigadoras como Mirella Romero Recio y Federica Pezzoli. Sin embargo, muchos otros viajeros, deseosos de conocer esas maravillas que paulatinamente se convertían en un sitio turístico de referencia, viajaron hasta Nápoles y algunos, de vuelta en sus lugares de origen, recrearon motivos y formas vistas en los yacimientos, o dejaron diarios de sus visitas. Esta comunicación pretende exponer las diversas recepciones que tanto en términos arquitectónicos

y decorativos así como en el ámbito literario tuvo la visita a los yacimientos campanos, señalando la pervivencia de la tradición clásica en Latinoamérica.

Laura Buitrago es contratada predoctoral en el Departamento de Humanidades: Historia, Geografía y Arte en la Universidad Carlos III de Madrid, donde trabaja en el proyecto ANTIMO (La Antigüedad Modernizada: Grecia y Roma al servicio de la civilización, el orden y el progreso en España y América Latina) dirigido por la profesora Mirella Romero Recio (UC3M) y el profesor Jesús Salas Álvarez (UCM). Hizo parte del proyecto RIPOMPHEI (Recepción e influjo de Pompeya y Herculano en España e Iberoamérica) también dirigido por la profesora Romero Recio. Su tesis estudia a los viajeros latinoamericanos que visitaron yacimientos relacionados con la antigüedad clásica y la recepción de su viaje en sus países de origen. Sus investigaciones indagan sobre la recepción clásica en América Latina, la historia de las mujeres y el análisis de la cultura.

Anna Działak-Szubińska (Uniwersytet Warszawski)

W OBRONIE INFANTA EDWARDA (1605-1649) – DRUKI Z KOLEKCJI BIBLIOTECA NACIONAL DE PORTUGAL

Wojna o restaurację (1640-1668) między Portugalią i Hiszpanią toczyła się na wielu frontach i za pomocą różnorodnych narzędzi. Rozstrzygnięciom na polu bitwy towarzyszyły m.in. dyplomacja i literatura (por. np. Anastácio 2007; Działak-Szubińska 2022). Niniejszy referat ma na celu prześledzenie literackiego aspektu jednego z wątków tego konfliktu – walki o uwolnienie infanta Edwarda (1605-1649). Infant, na żądanie skonfliktowanej z Portugalią Hiszpanii, był przetrzymywany osiem lat w mediolańskim zamku Sforzów (Castello Sforzesco). W referacie pokrótce zaprezentuję kontekst dyplomatyczny wydarzenia, ze szczególnym uwzględnieniem wątków włoskich i iberyjskich. Przede wszystkim zajmę się jednak jego aspektem literackim. W tym celu przedstawię tematyczne druki zachowane w Biblioteka Nacional de Portugal: korpus, który obejmuje co najmniej kilkanaście druków wydanych w latach 1641-1652, w różnych językach i reprezentujących różne gatunki literackie. Zakładam, że druki te miały na celu wspieranie walki o uwolnienie infanta, ale także upamiętnienie jego dokonań oraz pochwałę Portugalii i obronę jej interesów politycznych. Druki łączyły zatem cele krótko- i długofalowe. W referacie oprę się bezpośrednio na drukach z kolekcji Biblioteka Nacional de Portugal, a także na ustaleniach innych badaczy, m.in. Gustavo Kelly de Almeidy (2011), który kompleksowo uwidoczniał polityczno-dyplomatyczno-literackie aspekty obrony infanta Edwarda.

Anna Działak-Szubińska: od 2011 roku związana zawodowo z Instytutem Studiów Iberyjskich Uniwersytetu Warszawskiego jako wykładowca przedmiotów związanych z dziejami i szeroko pojętą kulturą Portugalii. Stypendystka m.in. NCN (konkurs Miniatura 3, projekt „Rama literacko-wydawnicza wybranych prac historiograficznych Cystersów z klasztoru Santa Maria de Alcobaça opublikowanych w latach 1580-1640 - kwerenda w Biblioteka Nacional de Portugal”) i Instytutu Camõesa (stypendium badawcze). Doktoryzowała

się w 2016 roku na podstawie pracy poświęconej początkom państwowości portugalskiej (praca wyróżniona Summa cum Laude). W pracy badawczej zajmuje się głównie portugalskim dziejopisarstwem.

Raquel Esquerro Jiménez (Universidad de León), **Nerea Fernández Cadenas** (Universidad Carlos III de Madrid)

IDENTIDADES DE MUJERES EN EL MUNDO RURAL: LA ONOMÁSTICA GERMÁNICA E HISPANORROMANA EN PIZARRA

La información que tenemos sobre las mujeres campesinas en la Antigüedad es escasa. Los estudios se centran en mujeres de la élite social. Reinas, nobles y santas aparecen en las fuentes escritas y epigráficas. Sin embargo, el estudio de las mujeres de extracción social humilde ha quedado en segundo plano. La escasez de fuentes en las que aparecen es uno de los principales motivos. En los últimos años, se ha descubierto un nuevo material en la península ibérica que supuso una revolución en los estudios sobre el mundo rural de la tardoantigüedad. Son las conocidas como “pizarras visigodas”. La mayoría de estas piezas aparecen asociadas a contextos rurales como fortificaciones o poblados campesinos. Se trata de grabados con números, dibujos y escritura que han sido datados entre los siglos V-VIII. Los investigadores han utilizado las pizarras para extraer datos sociales, económicos y políticos sobre las comunidades rurales. Sin embargo, no se ha aplicado una perspectiva de género. En este estudio se analizará un tipo de pizarra escrita conocidas como “Vectigalia Rerum rusticarum”. Se trata de listas de nombres tanto masculinos como femeninos. Estos últimos comprenden tanto onomástica hispanorromana como germánica. En este estudio se analizará la presencia de nombres germánicos femeninos en las Vectigalia Rerum rusticarum. Para ello, en primer lugar, se atenderá al contexto arqueológico de la pizarras. En segundo lugar, se compararán los nombres de las pizarras con otros aparecidos en fuentes literarias y epigráficas de la época. Los resultados muestran la presencia de nombres germánicos e hispanorromanos femeninos en porcentajes similares, mientras que en el resto de las fuentes epigráficas asociadas a mujeres de la élite existe una preponderancia de los nombres hispanorromanos. Se proponen diferentes explicaciones como las migraciones, las costumbres y usos o la etnicidad

Raquel Esquerro Jiménez es graduada en Historia por la Universidad de Salamanca y cuenta con un Máster en Estudios avanzados e Investigación en Historia (Sociedades, Poderes e Identidades), que cursó al amparo del Programa de Excelencia VIII Centenario de Estudios de Máster, también en la Universidad de Salamanca. Raquel Esquerro es doctoranda FPU en el programa Mundo Hispánico: Raíces, desarrollo y proyección de la Universidad de León, y realiza labores de investigación y docencia en el Departamento de Historia Antigua de la misma universidad. Sus líneas de investigación están orientadas al estudio de las dinámicas sociopolíticas en la península ibérica durante el proceso de solidificación del poder visigodo - siglos VI y VII- desde un enfoque que parte de las evidencias tributarias.

Nerea Fernández Cadenas: Doctora en Historia por la Universidad de León. Actualmente es investigadora Juan de la Cierva en la UC3M. Su investigación se centra en las sociedades campesinas de época tardoantigua. Utiliza como fuente principal las pizarras grabadas de época posromana, lo que le ha permitido aproximarse a la capacidad matemática de las sociedades rurales. Destaca su artículo “ A critical review of the signs on visigothic Slates” que ha recibido recientemente el premio a mejor artículo publicado en el JMIS (2022). En la actualidad está desarrollando nuevas vías de investigación que ponen en relación las pizarras con la recepción moderna de la mujer rural tardoantigua.

Inés Alicia Espinosa Charri (Universidad de Las Palmas de Gran Canaria)

LA AMADA "INADECUADA" EN PLAUTO Y SUS HEREDERAS EN ALGUNAS SERIES TELEVISIVAS ESPAÑOLAS

La comedia plautina se caracteriza por una trama estereotipada que en buena parte de los casos consiste en que un joven atolondrado de buena familia, en contra de las expectativas de sus padres, se enamora de una chica que estos consideran inadecuada, bien por tratarse de una chica pobre, bien por tratarse de una prostituta, ya sea en ciernes o en pleno ejercicio; la comedia termina por lo general con un estereotipado final feliz, después de que el ineficiente enamorado consiga vencer la oposición de los personajes obstaculizadores (en especial, su padre), con el auxilio de una serie de ayudantes (especialmente, el esclavo listo). Después de un amplio periodo de latencia durante buena parte de la Edad Media, la recuperación y puesta en circulación de la obra de Plauto, que daría lugar a diversos tipos de lecturas y recepciones, como las que se desarrollan, por ejemplo, en los ámbitos de la comedia humanística o la *commedia dell'arte*, se convirtió en el sustrato de la tradición cómica moderna occidental que ha llegado hasta nuestros días. En nuestra época, en efecto, encontramos recepciones plautinas más o menos directas y conscientes, junto a otras mediadas y con mucha frecuencia inconscientes. Un ámbito privilegiado para estas últimas son las comedias televisivas centradas en torno a la vida familiar. A ellas se dedicará nuestra comunicación, analizando la reconfiguración del personaje de la “amada inadecuada” en algunas series españolas de las últimas décadas.

Inés Alicia Espinosa Charri: Alumna del Doctorado en Estudios Lingüísticos y Literarios en sus contextos Socioculturales. ULPGC. Miembro del personal colaborador del equipo investigador y equipo de trabajo de estudios sobre humanismo, filología y pervivencia clásicas y literatura canaria (EHUPERCAN) de la ULPGC.

Adriana Grzelak-Krzymianowska (Uniwersytet Łódzki)

WĄTKI MEDYCZNE W TWÓRCZOŚCI MARCJALISA

Pochodzący z terenów Hiszpanii Tarrakońskiej Marcjalis w swoich epigramach kreśli obraz współczesnego sobie Rzymu. Jest to czas, gdy w imperium zauważalna jest coraz większa degrengolada i upadek moralny społeczeństwa, a niezmiernie spostrzegawczy i znany z ciętego języka poeta nie potrafi pozostawić tej sytuacji bez komentarza. Wśród wielu epigramatów można między innymi znaleźć takie, w których Marcjalis wyśmiewa pewne grupy zawodów, w tym medyków i sztukę medyczną. Celem tego wystąpienia jest z jednej strony ukazanie, w jaki sposób poeta postrzega lekarzy, z drugiej strony zwrócenie uwagi na różnego rodzaju defekty i przypadłości medyczne, które stają się celem jego kpin i żartów.

Adriana Grzelak-Krzymianowska jest pracownikiem naukowym w Katedrze Filologii Klasycznej Uniwersytetu Łódzkiego. W 2002 roku ukończyła studia na Wydziale Filologii Klasycznej Uniwersytetu Łódzkiego na podstawie pracy o antropologii lukrecjańskiej. W 2012 roku uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy „Nauka etyczna Lukrecjusza”. Autorka artykułów w języku polskim, angielskim, łacińskim i włoskim. Organizatorka konferencji: *Rzym i Półwysep Iberyjski. Różnorodność relacji od starożytności do współczesności*. Sekretarz czasopisma *Collectanea Philologica*. Zainteresowania naukowe: filozofia epikurejska w Rzymie, podróże i kurorty starożytnego Rzymu, medycyna w starożytnym Rzymie, terminologia medyczna.

Tomás Jiménez Juliá (Universidad de Santiago de Compostela)

NOMINATIVO LATINO Y TEMA EN ESPAÑOL

El caso nominativo del latín, como todos los nominativos, se suele identificar con el caso del sujeto. En realidad, esto es una derivación posterior ya que lo que expresaba el nominativo era el tema de la secuencia. El tema sintáctico es una función propia de un eje constructivo distinto al transitivo, que tiene un carácter más general que este y una vigencia variable según lenguas. El nominativo, como caso del tema sintáctico, tenía unas características semánticas (referencialidad) y posicionales (posición inicial habitual) comunes a la expresión del tema en todas las lenguas en las que este eje constructivo está vigente, como es el caso del español. El español conserva los rasgos del tema que en latín se expresaba mediante el nominativo, y que en castellano, ante la ausencia de flexión casual, lo hace mediante el orden preverbal del constituyente temático y unas restricciones semánticas aplicadas al mismo, restricciones que no tienen otras lenguas en el que el eje transitivo ha anulado el eje temático como tal (caso del inglés). La presente comunicación pretende presentar brevemente (a) las características del tema sintáctico, (b) el nominativo latino como vehículo de esta expresión y (c) la vigencia del tema sintáctico en español, ajeno a la organización transitiva de funciones como Sujeto, Complemento Directo y demás.

Tomás Jiménez Juliá es catedrático de Lengua española en la Universidad de Santiago. Trabaja sobre sintaxis del español y contrastiva desde un punto de vista funcional. Últimamente ha trabajado sobre gramaticalizaciones, el eje temático en sintaxis y los criterios de clasificación de palabras.

Artur Katolo (Pontificia Facolta' Teologica dell'Italia Meridionale – ISSR i ITCS w Rende (CS); Europejska Uczelnia w Warszawie)

MESSAPIJSKI PANTEON, TEONIMY I KAPŁANI

Messapianie byli grupą Italików, którzy już w epoce żelaza zajmowali centralne i południowe obszary współczesnego regionu Apulii. Niewiele wiadomo o religii Messapian, przynajmniej jeśli chodzi o jej najwcześniejszy okres. W drugiej połowie VIII w. przed Chr. religia dostała się pod wpływ greckie; dlatego panteon messapijski, pod wieloma względami, zaczął odzwierciedlać panteon Greków. Główne bóstwa messapijskie to: Taotor, Zis, Menzanas, Venas, Ψotor, Iddis, Ψana, Artamis, Aprodita, Damatra / Damatira / Damatura, Diva / Deiva. Ważnym świadectwem o życiu religijnym Messapian było istnienie hierarchii kapłańskiej i związane z nią tytuły: prespolis, tabara / tabaras, hazzavoa / hazzavoas, grahis.

Artur Katolo: obywatel włoski mieszkający od czasu do czasu w Polsce. Teolog (Katolicki Uniwersytet Lubelski i Facoltà Teologica dell'Italia Settentrionale w Mediolanie), filolog klasyk (Università degli Studi di Roma Tor Vergata), filolog italianista (Istituto Universitario ICOTEA w Ispica), filolog anglista (Università degli Studi di Guglielmo Marconi, Roma), tłumacz literatury. Professor emeritus Pontificia Facolta' Teologica dell'Italia Meridionale – ISSR i ITCS w Rende (CS). W Polsce prowadzi zajęcia na kierunku filologia - Europejska Uczelnia w Warszawie.

Sylwia Krukowska (Uniwersytet Łódzki)

MIĘDZY SZTUKĄ WYSOKĄ I NISKĄ – RZECZ O ROZRYWCE W ŻYCIU MIESZKAŃCÓW PÓŁWYSPU IBERYJSKIEGO W CZASACH ANTYCZNYCH

Odczyt będzie stanowił przegląd budynków służących rozrywce w czasach antycznych na terenach Półwyspu Iberyjskiego, tj. teatrów, amfiteatrów, cyrków i term. Ma na celu przybliżyć tę sferę życia społeczności zamieszkującej tereny prowincji. Omawiane budowle zaczęły powstawać na obszarach dzisiejszej Hiszpanii i Portugalii w połowie I w p.n.e., jednakże bardzo wiele z nich zostało zbudowanych lub osiągnęło swoją świetność dopiero na przełomie II i III w. n.e. Nie wszystkim przestrzeniom rekreacyjnym poświęcono taką samą uwagę. Niektóre teatry prawie nie były restaurowane czy modernizowane, a inne nawet opuszczono lub przebudowywano i adaptowano do innych funkcji. Sytuacja ta w pewnym okresie

kontrastowała z zaangażowaniem w konserwację i planowanymi inwestycjami w cyrkach i amfiteatrach.

Wobec tego należy zastanowić się, jakiego rodzaju rozrywką najbardziej interesowali się mieszkańcy prowincji tamtego okresu, dokąd udawali się przedstawiciele poszczególnych grup społecznych chcąc zasięgnąć relaksu, jakie *ludi* i *spectacula* cieszyły się największym zainteresowaniem oraz co spowodowało, że ich popularność zmalała.

Sylwia Krukowska jest absolwentką Uniwersytetu Łódzkiego, gdzie ukończyła studia magisterskie na kierunku filologia klasyczna oraz obroniła pracę doktorską z zakresu językoznawstwa. W obszarze jej zainteresowań znajdują się zagadnienia związane z rozwojem języków klasycznych i współczesnych oraz komunikacja interpersonalna, szczególnie zaś relacje międzyludzkie w środowisku medycznym. Jest autorką prac naukowych poświęconych wyżej wymienionym zagadnieniom. Bierze również udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach jako prelegentka oraz organizatorka. Jest nauczycielem akademickim.

Tomasz Ładoń (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie)

AKTYWNOŚĆ G. JULIUSZA CEZARA W HISZPANII W LATACH 60- TYCH I W. P.N.E.

W latach sześćdziesiątych Cezar był w Hiszpanii Dalszej dwukrotnie, najpierw jako kwesor (69–68), następnie jako namiestnik (prawdopodobnie w randze prokonsula) w 61 roku. Oba pobyty są dość słabo eksponowane w źródłach, niemniej z punktu widzenia kariery Cezara oraz prowadzonych w prowincji działań są niezwykle istotne. Autor referatu zamierza dokładnie się przyjrzeć działalności Cezara w Hiszpanii. Zwróci uwagę na podejmowane przez niego akcje zbrojne oraz działalność administracyjną i finansową. Postara się również zbadać koneksje polityczne Cezara, zarówno te, które przywiodły go do Hiszpanii, jak i te, które w tej prowincji udało mu się nawiązać.

Tomasz Ładoń – adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie. Zainteresowania badawcze: przemiany polityczne zachodzące w Republice Rzymskiej w okresie jej schyłku i upadku.

Antonio María Martín Rodríguez (Universidad de Las Palmas de Gran Canaria)

MODELOS Y PARALELOS LATINOS DEL SONETO DE QUEVEDO A
UNA NARIZ

Érase un hombre a una nariz pegado es, seguramente, el soneto burlesco más famoso de Quevedo, y uno de los más comentados por la crítica. Como recuerda Ignacio Arellano, se corresponde con el concepto satírico de las figuras, cultivado abundantemente por Quevedo, basado en personajes caracterizados por una extravagancia o exageración ridícula, ya sea física o moral. Además de su relación más directa y evidente con tópicos propios de la época, como el antisemitismo (y en especial el estereotipo del judío narigudo), o la posible referencia inyectiva implícita a personajes ilustres como Olivares o Góngora, ya González de Salas, en su edición quevediana del Parnaso español (1647), situó el poema en una tradición de raigambre clásica referida a las burlas a deformidades corporales (y en especial a las grandes narices, motivo, por lo demás, recurrente en la obra de Quevedo), bien documentadas, por ejemplo, en la Antología Griega, de la que tenemos constancia de que Quevedo poseía un ejemplar. La crítica moderna, comenzando por María Rosa Lida, ha especificado con más detalle los epigramas griegos de contenido más cercano al que nos ocupa. Además de estos posibles modelos griegos se han señalado también algunas posibles fuentes de inspiración – o paralelos - latinos, como un chiste de Cicerón describiendo a su yerno, de corta estatura, como un hombre amarrado a su espada, transmitido por Macrobio, o algunos epigramas en que Marcial ridiculiza narices grandes. En esta comunicación pretendemos ofrecer una reevaluación de los modelos o paralelos latinos, proponiendo algunos que no parecen haber sido hasta ahora contemplados.

Antonio María Martín Rodríguez: licenciado en Filología Clásica por la Universidad de Sevilla (1984). Doctor en Filología por la Universidad Autónoma de Madrid (1992). Catedrático de Filología Latina de la Universidad de Las Palmas de Gran Canaria (desde 2002). Director del Servicio de Publicaciones de la Universidad de Las Palmas de Gran Canaria, Miembro del International Committee for Latin Linguistics.

Mónica María Martínez Sariego (Universidad de Las Palmas de Gran Canaria)

FLORES ALEGRES, COPIHUES Y CESTAS DE BESOS: LA TRADICIÓN
CLÁSICA EN EL *POEMA 14* DE NERUDA

La presencia de los mitos clásicos en Pablo Neruda no es explícita. Cuando afloran, las referencias míticas suelen hacerlo a modo de manifestaciones casi automáticas y subconscientes, muy probablemente asumidas, eso sí, a partir de las *Metamorfosis* de Ovidio, de las que se han contabilizado hasta cuatro ejemplares en la primera de las bibliotecas del autor. Sabemos, asimismo, que, en contra de la impresión que se obtiene tras una primera

lectura, también en *Veinte poemas de amor y una canción desesperada* documentamos algunas reminiscencias clásicas, tanto mitológicas como topicológicas. Así, Araya (1982: 206) ha detectado en el poema 2 una reminiscencia de Pomona, y en el poema 9 una recreación de Odiseo, figura que, en opinión de Martín Rodríguez (1999: 206) parece manifestarse también en la „canción desesperada”. En este trabajo planteamos que una referencia similar parece documentarse en el número 14 de los *Veinte poemas*, libro “doloroso y pastoril” asociado a la soledad y a la desesperación de las más atormentadas pasiones adolescentes de Neruda. En este poema el yo lírico ofrece a su fantasmagórica amada flores alegres, copihues, avellanas y cestas silvestres de besos traídas de las montañas, y le solicita permiso para tenderla entre guirnaldas amarillas. Nuestro propósito en este trabajo es examinar el mencionado poema 14 a partir de unos versos de Ovidio (Met X 259-269) que responden al tópico de los *munera amoris* (Laguna Mariscal 2014) y del que podríamos considerarlo reelaboración. El pasaje del sulmonense suministraría, además, una de las claves de interpretación del poemario, o al menos del ciclo de poemas dedicados por Neruda a quien él mismo llamara “Marisombra”.

Mónica Martínez Sariego es Profesora Titular de Literatura Española en la Universidad de Las Palmas de Gran Canaria. Es licenciada en Filología Hispánica con Primer Premio Nacional de Terminación de Estudios Universitarios, y doctora con Premio Extraordinario de Doctorado en la macroárea de Artes y Humanidades. Ha realizado asimismo otras licenciaturas (Filología Inglesa – Universidad de Córdoba, Teoría de la Literatura y Literatura Comparada - Universidad de Granada) y posgrados; y ha llevado a cabo estancias de investigación predoctorales y postdoctorales en Francia, Alemania y Estados Unidos. Ha participado en varios proyectos de investigación financiados por el MECD y cuenta con un centenar de publicaciones especializadas sobre temalogía, mitocrítica, literatura comparada y feminismo.

Sylwia Matysiak (Uniwersytet Warszawski)

KAPŁANKI KULTU CESARSKIEGO RZYMSKIEJ HISPANII NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH INSKRYPCJI

W czasach pryncypatu część prowincji rzymskich była już silnie zromanizowana – dobrym tego przykładem jest Hispania. Wielu jej mieszkańców żyło w miejskich strukturach charakterystycznych dla państwa rzymskiego, a członkowie miejskich elit mieli ambicje, by piąć się po szczeblach kariery. Kobiety, wykluczone z działalności politycznej, realizowały się w inny sposób. Zazwyczaj bogate mieszkanki Imperium pełniły rolę fundatorek lub kapłanek. Szczególną grupę wśród tych drugich pełniły kapłanki kultu cesarskiego. Dla kobiet był to najczęściej najwyższy dostępny urząd. Za zasługi można było otrzymać od miasta zaszczyt, taki jak posąg lub publiczny pogrzeb. Bez wpływów cesarstwa rzymskiego taka widoczność kobiet w źródłach epigraficznych być może w ogóle nie byłaby możliwa. Początek zjawiska publicznej honoryfikacji kobiet wiąże się bowiem z Augustem i Liwią – pojawienie się posągów kobiet w zachodniej części Imperium zbiega się w czasie z panowaniem Augusta. Obecność Liwii u boku męża jako *Femina Princeps* musiała inspirować kobiety w Imperium, co pokazuje fakt kopiowania wizerunków żony cesarza. Jest to dowód na to, jak duży wpływ

miął Rzym na rozwój Hiszpanii oraz na możliwości kobiet w prowincjach. W referacie chciałabym przedstawić kapłanki kultu cesarskiego na przykładzie kilku inskrypcji honoryfikacyjnych z Hiszpanii. W ten sposób pokażę, za jakie zasługi można było otrzymać honor oraz zastanowię się, w jakim stopniu działalność kapłanek była samodzielna.

Sylwia Matysiak – doktorantka na Wydziale Historii Uniwersytetu Warszawskiego. Zainteresowana historią kobiet, problemami społecznymi oraz religijnymi w starożytności. W 2020 roku ukończyła studia magisterskie, broniąc pracę „Cechy i kompetencje położnych w świetle traktatu Soranosa *Ginekologia* oraz greckiego materiału epigraficznego”. W pracy doktorskiej bada zjawisko publicznej honoryfikacji kobiet w zachodniej części państwa rzymskiego od czasów Augusta do końca III w. n.e.

Iwona Modrzewska-Pianetti (Uniwersytet Warszawski)

LAS ÁNFORAS ORIGINARIAS DE BAETICA HALLADAS EN LA BAHÍA DE MAZARRÓN (MURCIA, ESPAÑA)

Przedstawione zostaną wyniki badań nad amforami betyckimi wydobytymi w trakcie bagrowań z zatoki Mazarrón w regionie Murcja (Hiszpania). Amfory przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Murcji i magazynach muzeum miejskiego w Puerto de Mazarrón. W świetle najnowszych badań nad produkcjami betyckimi można zidentyfikować imitacje amfor grecko - italskich, Dr 1 A-C, grupę amfor oliwnych zwanych ovoidales oraz formy wczesne amfor Haltern 70. Pozostałe amfory w tych znaleziskach pochodzące z Betyki to Dr 7-11, Dr 14 A i Dr 20. Rozpoznane zostały imitacje betyckie amfor Dr 2-4, Gauloise 4 oraz Dr 30. Ponadto w zatoce znaleziono amfory form Beltrán II A i II B, Puerto Real 1 i Puerto Real 2, Beltran 72, amfory Keay 4 i Keay 6 jak też amfory Almagro 51 a-b. W znaleziskach z zatoki Mazarrón notujemy imitacje formy Almagro 51 a-b wykonane w warsztacie Los Matagallares (Solobreña, Granada). Importy amfor z Betyki docierały na wybrzeże południowe regionu Murcji od początku IV w. p.n.e. do końca VI w. n.e. i były najliczniejsze spośród innych importów amfor pochodzących z różnych obszarów śródziemnomorskich.

Iwona Modrzewska-Pianetti: Archeolog śródziemnomorski ze szkoły Prof. Michałowskiego. Magisterium na UW z zakresu łychnologii. Doktorat na UW z zakresu ikonografii lamp syropalestyńskich, habilitacja UW na podstawie opracowania kontaktów handlowych Veneto z Betyką. Pracownik Muzeum Narodowego w Warszawie, następnie IHKM PAN, włoskiego CNR, od 1995 roku zatrudniona na UW w Instytucie Archeologii, obecnie Wydziale Archeologii UW, kierownik Pracowni Archeologii Podwodnej. Specjalizacja: badania nad ceramiką rzymską, amforami, handlem antycznym, archeologią laguny weneckiej, załadunkami wraków na Morzu Śródziemnym. Od lat prowadzi badania nad kontaktami handlowymi Górnego Adriatyku i antycznej Andaluzji, ostatnio realizowała projekt badań amfor w Zatoce Mazarrón w rejonie Murcji (Hiszpania).

Aneta Pawlak (Universidad Nicolás Copérnico de Toruń)

**LAS HUELLAS LATINAS EN LOS GENTILICIOS ESPAÑOLES:
PROPUESTA DIDÁCTICA PARA LAS CLASES DE HISTORIA Y
CULTURA DE E/LE**

El cometido de la ponencia es investigar las huellas latinas en los gentilicios españoles y presentar los datos obtenidos como una propuesta didáctica para las clases de historia y cultura de E/LE. Retrocediendo a la época romana, recogemos unos cuantos topónimos que se formaron en aquellos tiempos y los clasificamos de acuerdo con la creación y el uso de sus respectivos gentilicios. De esta manera, familiarizamos a los estudiantes de español como lengua extranjera tanto con los aspectos lingüísticos concernientes al área de la onomástica diacrónica como con los datos histórico-culturales procedentes de la época de la dominación romana en la península ibérica. Para exponer dicha temática de una manera concisa e interesante para los estudiantes, presentamos unas actividades didácticas enfocadas en transmitir nuevos conocimientos de la forma más efectiva posible.

Aneta Pawlak es doctora en humanidades en el campo de la lingüística. Obtuvo su doctorado en la Universidad de Łódź en 2006 y desde 2012 trabaja en la Universidad Nicolás Copérnico de Toruń, actualmente, en el Departamento de Lenguas Romances, enseñando gramática contrastiva, elementos de lingüística aplicada e historia y cultura del territorio hispanohablantes. Desde 2004 es autora de numerosos artículos sobre la lingüística, gramática y didáctica de la lengua española.

Jonatan Pérez Mostazo, Oskar Aguado-Cantabrana (Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea)

**#SORIONEKU(AK) GU: LA MANO DE IRULEGI Y LA APROPIACIÓN
IDENTITARIA DE LOS VASCONES EN EL SIGLO XXI**

El hallazgo de la Mano de Irulegi, inscripción en bronce datada en el contexto de las Guerras Sertorianas (82-72 a.C.) que contendría la primera constancia de un texto escrito en lengua vascona, ha traído a la actualidad la apropiación de los vascones mencionados en las fuentes antiguas como referente para los navarros, los vascos y su lengua, el euskera. Desde al menos el final de la Edad Media, la colectividad vascófona ha recurrido a la Antigüedad para elaborar y defender su identidad, basándose en el carácter preindoeuropeo de su idioma. Tras identificarse con iberos o cántabros, desde finales del siglo XIX se ha visto en los vascones a los ancestros de unos vascos que habrían poblado sus tierras y hablando su idioma desde los tiempos prehistóricos. La evidente similitud de la primera palabra de la inscripción, “sorioneku”, con el término “zorioneko” del euskera actual ha sido un catalizador para la reactualización del pretendido vínculo entre los vascos, su lengua y el pasado antiguo. Convertida casi de inmediato en un icono popular de amplia difusión, desde su presentación

pública en noviembre de 2022, la Mano de Irulegi ha sido utilizada como referente identitario y como argumento esencialista para la defensa del euskera en ámbitos tan diversos como la política institucional, Internet –con especial incidencia en redes sociales– o la movilización social. La diversidad y amplitud del fenómeno se explica en buena medida desde las realidades lingüística e identitaria de la sociedad vasca o navarra actual. En nuestra comunicación, profundizaremos en la recepción popular de ese peculiar objeto arqueológico, para rastrear hasta qué punto remite a concepciones historiográficas superadas en los estudios académicos sobre la península ibérica en la Antigüedad, aunque compartidas todavía por un espectro social amplio.

Jonatan Pérez Mostazo: doctor en Ciencias de la Antigüedad por la Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea. Su tesis, dirigida por Antonio Duplá, ha sido publicada en 2019 con el título „Lustrando las raíces. Antigüedad vasca, política e identidades en el siglo XIX” (Urgoiti Editores). Ha participado en diferentes reuniones científicas nacionales e internacionales, entre las que destaca el congreso „Imagines V: the Fear and the Fury” (Turin, 2016) y ha publicado varios artículos en torno a la recepción de la Antigüedad en los discursos identitarios desde el siglo XIX a la actualidad, centrándose en los casos vasco y cántabro. Como miembro del proyecto ANIHO ha participado en el comité organizador de diversos seminarios y congresos. Actualmente es profesor interino en el Departamento de Estudios Clásicos de la Universidad del País Vasco.

Oskar Aguado-Cantabrana es Doctor en Ciencias de la Antigüedad por la UPV/EHU (2019) con una tesis sobre la recepción cinematográfico-televisiva de la guerra en la antigua Roma. Actualmente se encuentra realizando una estancia en la Escuela Española de Historia y Arqueología en Roma (EEHAR), en el marco de una investigación posdoctoral (financiada por el Gobierno Vasco) sobre el cine “de romanos” en el ámbito hispano e italiano. Es miembro del proyecto de investigación ANIHO: Antigüedad, Nacionalismos e Identidades Complejas en la Historiografía Occidental (1870-2020): de la historiografía académica a la cultura de masas en Europa occidental y América Latina. Ha publicado diversos artículos y capítulos de libros sobre la recepción contemporánea de la antigua Roma a través del cine y recientemente ha coeditado el libro *Del clasicismo de élite al clasicismo de masas* (Polifemo, 2022).

Paweł Plichta (Uniwersytet Jagielloński)

DZIEDZICTWO RZYMSKIE A CAMINO DE SANTIAGO

Od kilku dekad dziedzictwo kulturowe Półwyspu Iberyjskiego – w tym jego rzymski wymiar – poznawane i doświadczane jest przez tysiące osób w dynamiczny i – dosłownie – aktywny sposób. Okazją do tego są wyprawy – piesze i rowerowe – siecią szlaków świętego Jakuba. Mimo że zjawisko dotyczy całej współczesnej Europy, to ostatecznie skoncentrowane jest na obszarze Hiszpanii (Galicji) z docelowym i/lub centralnym punktem – Santiago de Compostela. Pielgrzymki, wyprawy turystyczne – wszak towarzyszą im różne motywacje – noszą wspólne miano Camino de Santiago. Interesującym elementem współczesnego ruchu tak nazywanego – Camino de Santiago – zaliczanego do turystyki kulturowej i religijnej, są relacje w mediach

społecznościowych, blogi, vlogi, krótkie filmy dokumentalne, ale też publikowane w formie tradycyjnej dzienniki, wspomnienia, pamiętniki, przewodniki. Proponowane wystąpienie stanowić będzie analizę kilku – z oczywistych względów – wybranych przykładów dziedzictwa rzymskiego ujawniającego się, odkrywającego i doświadczanego przez osoby zmierzające do galicyjskiego sanktuarium św. Jakuba Starszego. Podstawą źródłową analizy będą narracje polskich caminowiczów.

Paweł Plichta - kulturoznawca, religioznawca, adiunkt w Instytucie Studiów Międzykulturowych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół dziedzictwa kulturowego i religijnego, Biblii jako wieloaspektowego tekstu kulturotwórczego i jego recepcji w kulturach. Jest autorem m.in. monografii pt. *Estera w kulturach. Rzecz o biblijnych toposach* (Księgarnia Akademicka, Kraków 2014). Od kilku lat zajmuje się również problematyką turystyki religijnej i narracjami wspomnieniowymi polskich pielgrzymów do Santiago de Compostela.

Ewa Śmielek (Uniwersytet Śląski w Katowicach)

EL HILO Y LA PLUMA: DIVERSAS PERSPECTIVAS HACIA EL TEJER DE UN TEXTO POÉTICO

En la mitología grecorromana aparecen numerosas figuras femeninas que se vinculan de alguna manera con el coser. Aracne, Penélope, Circe, Ariadna o Moiras comparten el mismo atributo: el hilo. Siendo tejedoras del destino, tanto el suyo como el de los demás, se han convertido en arquetipos de mujeres con la aguja. Las míticas hilanderas y su coser han llevado a acuñar una de las metáforas obsesivas de la crítica moderna: la relación entre el tejido y el texto literario; profundamente arraigada en la conciencia lingüística de los hispanohablantes. Lo podemos observar, especialmente, en la poesía contemporánea, en la cual la creación de la textura poética –obvio es el fondo metapoético y autorreferencial aquí– frecuentemente constituye uno de los temas principales. El objetivo de mi comunicación será presentar distintas perspectivas hacia las mitológicas tejedoras y la recreación de su papel en algunas de las poéticas femeninas españolas de las últimas décadas.

Ewa Śmielek es doctora en Humanidades por la Universidad de Silesia en Katowice, donde trabaja desde 2008. Es autora de la monografía *Espacio de transformación. (Meta)poesía de Jenaro Talens: entre teoría y práctica. En torno a «El vuelo excede el ala»* (2014) y editora del número 15(1) de la revista „Romanica Silesiana”, cuya temática gira en torno al “Cuerpo y corporeidad en la poesía”. Sus artículos, dedicados a la creación de poetas españoles contemporáneos, han aparecido en distintas revistas académicas („Collectanea Philologica”, „Estudios Hispánicos”, „Romanica Silesiana”, „Monteagudo”, „Crátera”) y volúmenes monográficos (*Formas precarias en las literaturas hispánicas del siglo XXI*, *Identity Issues in European Literatures*, *Entre la tradición y la novedad. Poesía, teatro y cine, prosa historia y cultura*, etc.). Sus últimas líneas de investigación se centran en la poesía española reciente.

Agnieszka Witczak (Uniwersytet Gdański)

CATALOGUS CLARORUM HISPANIAE SCRIPTORUM WALERIUSZA ANDREI JAKO ŹRÓDŁO INFORMACJI O RECEPCJI LITERATURY ANTYCZNEJ

W 1607 roku, w Moguncji, ukazało się drukiem dziełko Waleriusza Andrei (Valerius Andreas Taxandrus; wł. Wouter Dries lub Walter Driessens), pochodzącego z Brabancji historyka literatury, bibliotekarza (bibliotekarz Akademii w Lowanium od 1636 r.), uczonego (prof. hebraistyki w Lowanium od 1612, dr praw 1621, prof. prawa 1628): *Catalogus clarorum Hispaniae scriptorum qui Latine disciplinas omnes humanitatis, iurisprudentia, philosophia, medicina ac theologia illustrando, etiam trans Pyreneos evulgati sunt, nunc primum ex omnibus nundinarum catalogis ac bibliothecis diligenter collectus*. Ten liczący 106 stron zbiorek stanowi cenne źródło dla poznania autorów edycji tekstów antycznych, ich komentatorów, wydawców. Pozwala nie tylko na stworzenie katalogu uczonych hiszpańskich zaangażowanych w restaurację dorobku antyku, lecz również kładzie nacisk na wyliczenie antycznych autorów i ich dzieł przywoływanych w łacińskich dziełach powstałych w Hiszpanii w XVI wieku.

Agnieszka Witczak: filolog klasyczny, neolatynista. W kręgu zainteresowań naukowych główne miejsce zajmuje poezja okolicznościowa XVI i XVII wieku, powstała głównie w Gdańsku oraz renesansowe deskrypcje miast Pomorza, Rzeczypospolitej i Europy. Obecnie skupia swoją uwagę na łacińskich listach znanego duńskiego dramaturga Ludwika Holberga.

Maria Judyta Woźniak (Uniwersytet Łódzki)

JAK WSPÓŁCZEŚNIE PRZEKŁADAĆ POEZJĘ ŁACIŃSKĄ? – KILKA POSTULATÓW TRANSLATORSKICH W OPARCIU O PRZEKŁAD CARMINA RIVIPULLENSIA

Celem referatu jest przedstawienie kilku postulatów translatorycznych wypracowanych w oparciu o przekłady średniowiecznych Pieśni z Ripoll (Carmina Rivipullensia), nieraz także w dyskusji z czytelnikami i innymi tłumaczami podobnych tekstów. Wiersze z Ripoll to średniowieczne łacińskie utwory poetyckie, w których zastosowano różnorodne formy metryczne oraz różne rodzaje rymów. Współczesny tłumacz staje przed szczególnym zadaniem: starając się przełożyć dawno powstałe teksty, poddane wersyfikacyjnej dyscyplinie, musi pamiętać o czytelniku współczesnym, którego wrażliwość i doświadczenie literackie jest zupełnie inne niż odbiorcy oryginału.

Maria Judyta Woźniak: adiunkt w Katedrze Filologii Hiszpańskiej UŁ. Jej zainteresowania naukowe dotyczą komparatystyki literackiej, obecności wiersza litanijnego na Półwyspie Iberyjskim, teorii i praktyki przekładu literackiego. Wraz z dr Adrianą Grzelak-Krzyżmianowską organizuje cyklicznie międzynarodowe interdyscyplinarne konferencje naukowe *Rzym a Półwysep Iberyjski. Różnorodność relacji od starożytności po współczesność* oraz redaguje tomy monograficzne poświęcone tej tematyce.

Robert K. Zawadzki (Uniwersytet im. Jana Długosza w Częstochowie)

**WANDALOWIE W HISZPANII I RZYMIE, CZYLI MACIEJ Z MIECHOWA
(1457 - 1523) O PRZEWAGACH DAWNYCH POLAKÓW**

Referat stanowi omówienie pewnych aspektów dzieła *Chronica Polonorum* (ed. Kraków 1519; 1521) stanowiącego pierwszą drukowaną kronikę, przedstawiającą dzieje Polski - utworu autorstwa Macieja z Miechowa, którego pięćsetna rocznica śmierci przypada w tym roku. Staropolski pisarz stawia tezę, że Wandalowie i Polacy to w istocie jeden i ten sam naród. Tezę tę uzasadnia dowodami - w jego mniemaniu - naukowymi oraz faktami historycznymi, mającymi świadczyć o tym, że Polacy nazywani Wandalami, opuścili w starożytności ziemie leżące nad Wisłą, dotarli do Hiszpanii, a stamtąd, poprzez Afrykę przybyli do Rzymu, który złupili. Celem referatu jest nie tylko zobrazowanie ówczesnego stanu wiedzy historycznej, lecz także przybliżenie sposobu myślenia człowieka owej przełomowej dla kultury i cywilizacji epoki - epoki renesansu

Robert K. Zawadzki jest badaczem literackich motywów antycznych kształtujących kulturę polską i europejską. Jego obszar badań to także literatura starożytna, literatura staropolska i neolatynistyka, zajmuje się powieściopisarstwem greckim, antyczną teorią literatury, autorami polskiego średniowiecza i renesansu. Obecnie w kręgu jego zainteresowań znajduje się kosmografia i geografia staropolska reprezentowana przez takich twórców jak Jan z Głogowa, Wawrzyniec Korwin, Jan ze Stobnicy oraz Maciej z Miechowa.

Anna Zimnowodzka (Wyższa Szkoła Języków Obcych im. Samuela Bogumiła Lindego w Poznaniu), **Anna Głowa** (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II)

**MOZAIKOWE AVIARIUM W TZW. DOMU PTAKÓW W ITÁLICE
(SANTIPONCE, SEVILLA)**

Założona w III wieku p.n.e. Itálica to jedno z najwcześniejszych założeń rzymskich na Półwyspie Iberyjskim, którego sława szybko przekroczyła granice Półwyspu. To miejsce narodzin cesarza Trajana, a także miasto rodzinne Hadriana, które zwłaszcza w okresie panowania tego drugiego przeżywało swój największy rozkwit. Dziś słynie m.in. z kompleksu ponad 100 mozaik podłogowych zdobiących niegdyś rezydencje zamożnych mieszkańców miasta. Jeden z najciekawszych przykładów takiej dekoracji to datowana na 2. połowę II wieku posadzka w jednym z pomieszczeń tzw. Domu Ptaków (La Casa de los Pájaros). W kwadratowych polach, obramowanych geometrycznym ornamentem, przedstawiono tu w technice *opus tessellatum* 33 gatunki ptaków (m.in. orzeł, wróbel, kaczka, czapla, gęś, kogut, paw, papuga). W referacie podjęta zostanie próba odpowiedzi na pytania związane ze

znaczeniem całej kompozycji i poszczególnych motywów w odniesieniu do starożytnych traktatów ornitologicznych, a także zwyczaju urządzania w rzymskich posiadłościach ptaszarni. Posadzka z Domu Ptaków zostanie też usytuowana na tle innych realizacji tego typu zachowanych m.in. w Egipcie, Syrii, Palestynie.

Anna Zimnowodzka: filolog i historyk sztuki, adiunkt w Zakładzie Języka Hiszpańskiego (Katedra Kształcenia Integracyjnego) Wyższej Szkoły Języków Obcych im. Samuela Bogumiła Lindego w Poznaniu. Moje badania koncentrują się na sztuce rzymskiej w Hiszpanii, w szczególności na topografii miast rzymskich i przemianach religijnych w późnym antyku, ze szczególnym uwzględnieniem kultu świętych.

Anna Głowa: studia - zarówno magisterskie, jak i doktorskie - ukończyłam na kierunku historia sztuki w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Obie moje prace dyplomowe dotyczyły rzeźbiarskiej dekoracji kościołów z epoki wizygockiej na Półwyspie Iberyjskim. Od 2009 r. pracuję w Instytucie Nauk o Sztuce KUL. Prowadzę zajęcia z historii sztuki starożytnej i wczesnochrześcijańskiej, jak również recepcji tradycji antycznej w późniejszych epokach. Moje zainteresowania badawcze koncentrują się na sztuce późnego antyku, od kilku lat szczególnie na późnoantycznych tkaninach z Egiptu.